

Dotkněte se Bulharska!

Vážení čtenáři, pokračujeme s naší rubrikou Dotkněte se Bulharska, která souvisí s myšlenkou, že ať jsme kdekoli na světě, Bulharsko navždy zůstává v našem srdci, neboť je to nejkrásnější místo na Zemi. Zároveň je však tento sloupek určen také našim českým přátelům. Fakta ukazují, že pokud navštívili naši zemi alespoň jedenkrát, zamilovali si ji a vracejí se znovu a znovu. Pro většinu z nich je Bulharsko především černomořské pobřeží s jeho rozsáhlými písčnými plážemi a výtečnou kuchyní s vůní aromatické čubrice. My ovšem víme, že naše země není pouze moře. Ona uchvacuje i nás samotné svými „veselými

údolími“ a „obřimi horami“, kulturními a historickými památkami, jakými se mohou pochlubit jen málokteré evropské země. Jakýmkoliv směrem se podíváte, odhalíte čarokrásná místa, která si zaslouží být viděna, a místní kuchyně navíc obohatí vaše prožitky novými chutěmi a vůněmi.

Jak jsme již psali, Bulharsko je rozděleno do 6 regionů: Severozápadní, Severní centrální, Severovýchodní, Jihovýchodní, Jižní centrální a Jihozápadní.

Každá z oblastí je svým způsobem specifická a unikátní.

Jeskyně Devetaška – krásná a velkolepá

Pokud máte rádi tajuplné skalní útvary, určitě vás zaujme a uchvátí jeskyně Devetaška. Jde o jeden z největších přírodních divů Bulharska; její celková délka je 2 442 m, celková plocha činí 20 400 m² a na výšku má 60 m. Jeskyně je prý tak velká, že by se do ní vešla sofijská katedrála Sv. Alexandra Něvského. Jeskyně Devetaška se nachází ve střední části severního Bulharska a je rovněž známá pod názvy Maarata, nebo také Oknata – díky sedmi různě velkým stropním otvorům, skrze něž proniká světlo prozařující centrální síň a část obou ramen.

Cestou k jeskyni

Když už jsem takto vzbudil vaši zvědavost, je čas vydat se na cestu! Jeskyně Devetaška se nachází asi 7 km od městečka Letnica a 15 km severozápadně od Lovče, rozkládá se na východním břehu řeky Osám nedaleko vsi Devetaki. K jeskyni vede něco přes kilometr dlouhá cestička, která začíná kousek po odbočení z hlavní silnice mezi městy Loveč a Levski směrem ke vsi Devetaki, cesta začíná u improvizovaného travnatého parkoviště, při deštivém počasí je však tato trasa hůře průchodná. Z hlavní silnice je však možné sjet až kousek za odbočkou ke vsi Devetaki, tato alternativní cesta vede k parkovišti vzdálenému asi 50 m od jeskyně (tato varianta je vhodnější pro malé děti a starší lidi, neboť cesta není tolik strmá). Dnes stojí nad řekou nový stabilní most, pozůstatek po natáčení hollywoodského filmu Postradatelní 2, kde hraje celá řada známých filmových hvězd. Po mostě se dostanete k ohromnému jes-



kynnímu „chřtánu“ – tento grandiózní poloelipsový vchod do jeskyně Devetaška má „skromné“ rozměry 30 × 35 m. Na internetu jsem se předtím dočetl, že by se tímto vchodem protáhl i Boeing 737, kdo by tomu ale věřil? Teď jsem měl možnost se přesvědčit na vlastní oči!

Uvnitř se vchod rozšiřuje a vytváří rozsáhlý prostor – impozantní krasový útvar tvořící neobjemnější jeskynní síň na Balkánském poloostrově. Největší dojem vzbuzují klenby a sedmero ot-

vorů – tzv. okna, která se přírodním způsobem utvořila ve stropě. Největší z těchto oken nese název Klikát a má rozměry 73 × 48 m, avšak galerie dosahuje maximální výšky u okna Košerišteto – 58 m. Vskutku velkolepá podívaná! Asi dvě stě metrů od vchodu se od centrálního domu oddělují dvě chodby. Ta levá má na délku víc jak dva kilometry a protéká jí malá říčka, která se přes centrální dóm vlévá do řeky Osám. Voda má teplotu 9–13 °C a vytéká

celkem ze čtrnácti pramenů. Na několika místech vytváří potok různé velká jezírka a několik říčních prahů. Pravá chodba je suchá a teplá. Uvnitř se rozšiřuje a vytváří pravouhloú kóji o délce 50 m a šířce 10–15 m. Chodbu zakončuje malá galerie s oválnou místností známou jako Oltář.

Obyvatelé

Říční voda v kombinaci se slunečnými paprsky pronikajícími ze stropu,



stálá teplota a vysoká vlhkost udržují v jeskyni ekosystém bohatý na živočišné druhy. Doposud bylo zjištěno na dvanáct druhů savců, z nichž velkou část tvoří vzácné a chráněné druhy: obojživelníci, užovka stromová (zahrnutá do Červeného seznamu), čolek balkánský, rosnička zelená, želva bahenní, želva zelenavá (patřící mezi světově ohrožené druhy); na místě je možno spatřit 82 druhů ptáků, z toho 13 je zahrnuto do Červeného seznamu; 34 druhů savců (4 z nich figurují na Červeném seznamu v Bulharsku a 15 patří mezi světově ohrožené druhy) a 15 druhů netopýra. Po celou dobu prolétají návštěvníkům nad hlavami vlaštovky, rorýsi a hrdličky, které hnízdí ve skalních trhlinách. Jeskyně Devetaška je jednou ze tří nejdůležitějších podzemních sídel netopýrů v Evropě. Jejich kolonie čítají víc jak 60 tis. kusů. Díky tomuto mezinárodnímu významu je dnes jeskyně zahrnuta jakožto přírodní objekt do seznamu zhotoveného Dohodou o ochraně evropských populací netopýrů (EUROBATS). Pro zajištění nerušeného rozmnožování těchto citlivých savců je vodní galerie v době od 1. listopadu do 1. dubna, kdy je období hibernace (zimního spánku), uzavřena návštěvníkům. Každé vyrušení ze spánku a vynucený let totiž vede k ztrátě energie a často i k smrti zvířat. Přístup do suché chodby je omezen v období rozmnožování od 25. května do 31. července. Když mládě jednou spadne na zem, nemá šanci přežít, takže je žádoucí, aby samičky s mláďaty nebyly rušeny jakýmkoliv hlukem a světlem. Osvětlená část jeskyně je však přístupná celoročně.

Historie a nálezy

Ačkoliv je jeskyně Devetaška lidem známa už celá tisíciletí, první písemné zmínky o ní pocházejí od anglického cestovatele J. Bakera z roku 1877. Poprvé byla prozkoumána v roce 1921 Gavrilem Kacarovem, profesorem historie a archeologie, jenž zde poprvé objevil stopy hmotné kultury. Na základě vykopávek zahájených v roce 1927 bylo dokázáno, že jeskyně byla obývána už ve středním paleolitu (70 tis. let př. n. l.) a lidé ji využívali téměř ve všech epochách. Našla se zde pazourková škrabadla, hroty šípů, ozdoby, sošky, keramické nádoby a kosti prehistorických zvířat. Tento skalní

úkaz je jedním z nejdůležitějších zdrojů archeologických nálezů z doby neolitu v Bulharsku. Mezi jedny z nejpodstatnějších nálezů patří první neolitický hrob objevený na bulharském území a část raně neolitické hliněné nádoby zdobené bílými svastikami. Tento solární symbol štěstí a blahobytu byl využíván neolitickými kulturami v jihovýchodní Evropě a v údolí řeky Indus. Svastiky byly nalezeny i na dalších místech v Bulharsku jako např. na apsidě kostela Ježíše Krista Pantokratora v Nesebru, na mozaikách vily Armiry u Ivajlogradu a mezi archeologickými nálezy pod bazilikou Sv. Sofie v hlavním městě. Avšak devetacká svastika je pravděpodobně jedna z nejstarších. V suché chodbě jeskyně Devetaška vědci narazili na dětský hrob se dvěma keramickými nádobami z přelomu doby kamenné a měděné (5 tis. let př. n. l.). Podle nalezených náboženských předmětů se usuzuje, že v době římské (2–3. stol. n. l.) sloužila jeskyně pravděpodobně jako svatyně, v pozdějších dobách (12–14. století) byla využívána hlavně jako úkryt před nebezpečím.

V době nedávné, na začátku padesátých let 20. stol., proběhl důkladnější průzkum v souvislosti s využitím jeskyně jako skladu. Nejprve sloužila pro uskladňování potravin státních rezerv, v letech 1952–1990 byla přeměněna na sklad pohonných hmot ministerstva obrany. Byly sem zavedeny elektrina a železniční kolej, jeden z prostorů přehradila umělá zeď. Došlo i k umístění patnácti velkých cisteren, jejichž betonové podstavce stojí dodnes. Sklad hlídala celá posádka až do začátku devadesátých let minulého století, v roce 1996 byla jeskyně prohlášena za chráněný přírodní objekt.

Zajímavá fakta

V roce 2011 se v jeskyni Devetaška natáčely některé rozsáhlé scény hollywoodského filmu *Postradatelní 2*, ve kterém účinkují herci jako Bruce Willis, Jason Statham, Sylvester Stallone, Dolph Lundgren, Arnold Schwarzenegger, Jet Li, Jean-Claude Van Damme a Chuck Norris. Pro potřeby natáčení tým a scenáristé filmu postavili přes řeku Osám skutečný most, který později zůstal jako dárek místním. Během natáčení však ekologové a ochránci přírody protestovali proti rušení klidu chráněných druhů obývajících jeskyni.

Autentický recept ze Severozápadního regionu Bulharska



Lovešká baklava Inžir

Způsob přípravy:

Smíchejte mouku, máslo, sádlo, jedlou sodu a moučkový cukr. Vypracujte hladké těsto, které nesmí být ani příliš měkké, ani příliš tuhé. Z připraveného těsta vytvarujte středně velké kuličky, ne větší než velikosti vajíčka.

Kuličky přemístěte do předem vymazaného a moukou vysypaného plechu. Lehce je přimáčkněte, aby finální výsledek připomínal vyšší sušenku. Plech vložte do trouby předehřáté na 180 stupňů a pečte dorůžova, přibližně 10-15 minut.

Nechte již hotové baklavičky vychladnout a mezitím si připravte sirup z cukru, vody, citronové šťávy a vanilkového cukru. Vše smíchejte do kastrolu a přesuňte na plotýnku. Až směs začne bublat, povařte ji 10 minut anebo než dosáhne požadované hustoty.

Poté zalijte již vychladlé baklavičky cukrovým sirupem, přikryjte utěrkou a nechte 4-6 hodin, nejlépe přes noc, než sirup nasaje do těsta.

Hotový dezert můžete ozdobit ořechy nebo sušenými kousky ovoce.

Suroviny potřebné na těsto:

600 g hladké mouky
150 g másla
150 g sádla
1 žloutek
100 g moučkového cukru
špetka jedlé sody

Suroviny potřebné na sirup:

500 g cukru
500 ml vody
šťáva z půlky citronu
1 balení vanilkového cukru

Jeskyně si zahrála i v dalším hollywoodském filmu *Barbar Conan*.

Jeskyně Devetaška patří mezi nemovitě kulturní památky národního významu, je i přírodní památkou a chráněným územím. Od roku 2014 je jeskyně v seznamu stovky národních turistických objektů Poznej Bulharsko, který sestavuje Svaz bulharských turistů.

V okolí se rovněž nachází:

- Jeskyně Garvanica
- Krušunské vodopády
- Jeskyně Stälbicata
- Pěší trasa Krušina – Kärpačevo
- Zájezdni hostinec Kärkina
- Čavdarská jeskyně
- Město Loveč a Krytý most postavený Koljem Fičetem